

Geschiedtheorie en -filosofie, tijdvakoverschrijdend

Neilesh Bose ed., *India after World History. Literature, Comparison, and Approaches to Globalization* (Leiden University Press; Leiden, 2022) 257 p., €117,- ISBN 9789087283865

Op zoek naar de ware wereld

De bundel *India after World History* – de derde publicatie in de serie *Global Connections. Routes and Roots* van Leiden University Press – stelt zich een zeer verrijkend doel. Editor Neilesh Bose wil in de eerste plaats een neerslag bieden van de manieren waarop begrippen als ‘wereld’, ‘comparatief’, en ‘globaal’ worden gebruikt binnen de geschiedenis en de literatuurstudie, om daarna te onderzoeken waar er ruimte is om de disciplines (wereld)geschiedenis en (wereld)literatuur dichter bij elkaar te brengen. In de wetenschapshistorische inleiding door Bose wordt de voorgeschiedenis van beide disciplines én hun relatie geschetst in 40 pagina’s, die de toon zetten voor de rest van de bundel, zonder daarmee exhaustief te willen zijn.

De titel en de inleiding zetten me enigszins op het verkeerde been wat betreft de interne coherentie van de bundel. In de hoofdstukken die volgen op het inleidend materiaal wordt namelijk niet telkens de link tussen geschiedenis en literatuurstudie gelegd. De eerste twee auteurs, Alexander Beecroft en Jonathan Arac, doen dit wel expliciet, en sluiten zo nauw aan bij de inleiding. De rest van het boek is samengesteld uit bijdragen van historici en literatuurwetenschappers die hoofdzakelijk binnen hun eigen discipline schrijven. Nandini Dhars bijdrage, waarin *Sea of Poppies* van Amitav Ghosh aangegrepen wordt om tot een inclusievere globale arbeidsgeschiedenis te komen, is een mooi voorbeeld van een hoofdstuk waarin de auteur actief tussen de twee disciplines beweegt. Andere bijdragen vallen duidelijk

binnen ofwel de geschiedenis, ofwel de literatuurstudie. De conversatie tussen de disciplines die werd voorgespiegeld in de inleiding en de eerste hoofdstukken wordt zo wel verdergezet, maar in een eerder gefragmenteerde vorm. Het zoeken naar toenadering tussen de disciplines is dus weliswaar de intentie van de editor, maar blijkt niet zozeer de rode draad door de individuele bijdragen heen.

Ook de tweede rode draad die de bundel lijkt aan te rijken, de geografische afbakening ‘India’, loopt niet op dezelfde manier door alle individuele bijdragen heen. In het voorwoord schrijft Patrick Manning ‘India and the Indian Ocean world stand out as a locus of innovation and debate in both literary and historical perspectives’ (p. 8), maar dit argument wordt niet expliciet uitgediept. Hoewel de thematische link met het subcontinent bevestigd wordt door een groot aantal van de casussen, alsook door de prominente positie van het werk van Amitav Ghosh en Sheldon Pollock in meerdere hoofdstukken, is ook het thema India niet in elke bijdrage even sterk aanwezig.

Pas na reflectie op de bundel als geheel wordt duidelijk dat de meest prominente gemeenschappelijke factor een academisch-maatschappelijk engagement is dat veel verder gaat dan het zoeken van een gedeelde taal en aanpak over de disciplines heen. Bij zowel de deelnemende historici als de literatuurwetenschappers valt een onvrede op over de manier waarop achter de ‘wereld’ in disciplines van de wereldgeschiedenis en wereldliteratuur vaak een reproductie

van historische ongelijkheden en een persistent systeem van exclusie zit. Een aantal hoofdstukken in de bundel is dan ook gewijd aan het belichten van vergeten episodes en gemarginaliseerde stemmen (Radha Kumars 'Vacant Villages'), onverwachte parallellen (Jos Gommans' 'Neoplatonic Renaissance') of tegenstromingen (Kedar Kulkarni's 'Re-gifting Theory to Europe'). Een ander deel van de bijdragen focust zich op de handeling van het onderzoek zelf, en stelt zich de vraag hoe alternatieve methodes en denkwijzen een curatief effect kunnen hebben op de historisch gegroeide ongelijkheden die fundamenteel verbonden lijken te zijn aan beide disciplines, en die door de huidige academische aanpak – vaak onbedoeld – in stand worden gehouden (J. Daniel Eelams 'Radical Presentism').

Wat de individuele bijdragen gemeen hebben, is dus in de eerste plaats een engagement om de productie van wetenschappelijke kennis kritisch te gaan herevalueren. Dit wordt misschien wel het duidelijkst gesteld in de laatste zinnen van het nawoord door B. Venkat Mani, die na bespiegelingen over hoe Friedrich von Schiller en Jawaharlal Nehru – elk vanuit een heel eigen context – nadachten over (wereld)literatuur en (wereld)geschiedenis, de wens uitdrukt dat 'literature and history be written in a vocabulary that

does away with exceptionalism and isolationism, and be read to throw away the shackles of narrow nationalism, majoritarian supremacy, and pedantic arrogance' (p. 250).

Wanneer we *India after World History* bekijken als een deel van een continue multivocale conversatie over de grenzen van disciplines heen met als inzet een meer inclusieve en gebalanceerde visie van wat 'wereld' en 'het globale' inhoud, is de bundel logisch en consistent. Een ietwat onverwacht minpunt is dat er helaas heel wat taalfouten onder de radar zijn gebleven. Dit doet op zich niet af aan de inhoudelijke waarde van de bundel, maar bemoeilijkt op momenten een goed begrip van de tekst. Wie een sterk samenhangende verzameling artikels zoekt, of een concreet actieplan ter verbetering van de interdisciplinaire samenwerking, zal in deze bundel minder aan zijn trekken komen. De individuele bijdragen zijn echter van hoge kwaliteit, en de diversiteit en variatie tussen de artikels maakt deze bundel intellectueel uitdagend. Wie de hele bundel doorleest zal ongetwijfeld – en hopelijk productief – aan het denken gezet worden over de relatie tussen verleden, heden, en toekomst, over de rol van onderzoek en wetenschap in onze tijd, en over de productie en reproductie van kennis.

Tine Vekemans, Universiteit Gent